

11. Vliv člověka na prostředí – obecně, zemědělství, průmysl, vznik kulturních rostlin a domestikace živočichů, introdukce a repatriace

<u>Vlivy člověka:</u>	přímé mýcení lesů spásání vegetace (hosp. zvířaty) sešlapování vypalování přímé ničení hubení druhů zavádění cizích druhů	nepřímé odvodňování a zavlažování hnojení degradace půdy imise pesticidy neúmyslně zavlečené druhy
-----------------------	---	---

Zemědělství: od druhé poloviny 19. století převládají negativní vlivy, přetváření krajiny, vytváření umělých společenstev, nepřímé snižování populační hustoty (to vede k vyhubení nebo k vyhynutí), záměrné hubení škůdců

pesticidy likvidují řadu dalších druhů, jedovaté látky se přenášejí v potravních řetězcích a hromadí se v tělech organismů, vymývání průmyslových hnojiv → eutrofizace, závlahy → hromadění solí

Průmysl: pevné, kapalné i plynné emise, pevné – prach, popílek, saze; plynné a kapalné – oxidy síry, uhlíku, dusíku, halogenové sloučeniny, amoniak, aerosoly obsahující těžké kovy, kyselá deště;

Vznik kulturních rostlin a domestikace živočichů: centra původu časově i prostorově splývají s nejstaršími civilizacemi; před 10 – 12 tisíci let; obilniny – luštěniny – zelenina; pes – koza – ovce ;

vlastnosti kulturních rostlin:

- hromadné klíčení a zrání plodů
- nerozpadavost plodenství a ztráta samostatného vysemeňování
- zvětšení orgánů, které jsou předmětem pěstování
- zvýšení obsahu zásobních látek
- růst nároků na prostředí

domestikace **samovolná** – druhy žijící v blízkosti člověka se k němu samovolně přidružují (pes, kočka, ...)

násilná – člověk záměrně chytá, drží v zajetí a rozmnožuje druhy, které mu přinášejí užitek = potrava, suroviny, obdělávání půdy, doprava

vlastnosti domestikovaných živočichů:

- relativně menší mozek a méně dokonalé smyslové orgány
- variabilnější než původní divoké druhy
- ztrácejí plachost vůči člověku
- zvýšená reprodukční schopnost
- změna noční aktivity v denní
- délka laktace

Zvířata laboratorní – nejsou to zvířata domestikovaná, důvodem jejich chovu je laboratorní výzkum

Introdukce: zavádění druhů rostlin a živočichů do oblastí, kde se původně nevyskytovaly – v souvislosti s jejich praktickým využitím; často je introdukce nechtěná; nejlépe – druhy z podobných klimatických oblastí (východoasijské a severoamerické druhy), jsou bez pův. přirozených nepřátel a jiných brzdících faktorů, potom – záměrná introdukce parazita, predátora nebo býložravce k potlačení druhů
př.: mák vlčí, bolševník velkolepý, netýkavka malokvětá, dub červený, douglaska tisolistá, trnovník akát, smrk pichlavý, pstruh duhový, síh severní, amur bílý, bažant obecný, jelenec viržinský, daněk skvrnitý, muflon, klíněnka jirovcová (!)

Repatriace: reintrodukce = znovuvysazení; zpětné vysazení druhů na místech, kde se dříve vyskytovaly a byly vyhubeny nebo vyhynuly; důkladně zvážit smysl a důsledky; raději odhalit a odstranit příčinu vyhynutí
př.: roroh velký, rys ostrovid, jasoň červenoooký